

Základní principy požární bezpečnosti bytových domů ve vztahu k užívání objektů

vyhláška č.23/2008 Sb. par.16

Vyhláška o technických podmínkách požární ochrany staveb

Samostatné požární úseky v bytových domech tvoří – únikové cesty, chráněné únikové cesty, chodby, prostory technického vybavení objektu, sklepní a skladové prostory, garáže. *Zde bych pouze upozornil, že tomu nebylo tak vždy. Až v 70tých letech, s počátkem účinnosti norem CSN 7308.. byl striktně stanoven požadavek na rozdělení objektů do požárních úseků, tak jak uvádíme výše.*

Některé požární úseky v bytových domech se vybavují detekcí požáru se signalizací. Panelové bytové domy byly projektovány a realizovány ve 2. polovině 20. století. Jednalo se o domy navržené „podle typových podkladů“, které v období začátku jejich výstavby zohledňovaly požadavky požární bezpečnosti platné v danou dobu.

Základní jednotkou požárního úseku je byt, oddělený masivními železobetonovými stěnami a stropy. Standardem jsou v této době i požární dveře.

Chráněné únikové cesty jsou společné prostory (schodiště a chodby), které by měly být bezpečné pro únik všech osob v objektu. O bezpečnosti těchto cest je možné hovořit pouze tam, kde:

- je důsledně dodržováno požární oddělení těchto prostor od bytů, sklepů domovního vybavení nebo, technických prostor (jsou všude nepoškozené požární dveře, které se dají bez problémů zavírat nebo mají nepoškozenou zpěňující protipožární pásku atp.),
- je zajištěno jejich odvětrání (přírodně otevíratelnými okny nebo funkční vzduchotechnikou),
- je zajištěna jejich průchodnost (žádné květináče se vzrostlými květinami, botníky, uskladněné skříně a jiný nábytek uložené na mezipodestách),
- je označen směr úniku na volné prostranství (na zdech schodiště jsou směrové piktogramy ve fotoluminiscenčním provedení, případně funguje nouzové osvětlení).

Přes veškeré opatření, zůstává stěžením problémem v bytových domech chování vlastních obyvatel domů.

Mezi typické nešvary patří např.:

- při prováděné přestavbě a rekonstrukci bytů nejsou dodržována základní pravidla, např. nejsou utěsněny prostupy mezi jednotlivými patry po opravách stoupaček atd.
- Na únikových cestách jsou vybudovány mříže, jako ochrana před zloději.
- Ve sklepních prostorech se ukládají požárně nebezpečné látky (např. hořlavé kapaliny, propan-butan v tlakových lahvích).
- Na únikových cestách je skladován nábytek, zařizovací předměty a vše co už se do bytu nevešlo.

- Jsou zamykány hydrantové skříně. Málokdy se obyvatelům domu podaří klíček od visacího zámku v případě požáru nalézt.
- Přenosné hasicí přístroje, které byly v objektu umístěny se během krátké doby ztrácejí nebo jsou ukradeny.

Platná právní úprava vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění vyhlášky 268/2011 Sb., je moderní normou, která prošla legislativním procesem v roce 2007 a byla schválena v lednu roku 2008, a odpovídá tak současnému stavu požadavků na stavby.

Bytové a rodinné domy postavené za účinnosti vyhlášky 23/2008 Sb. – tedy od roku 2008, musí být hlásiči kouře vybaveny povinně. U starších staveb se instalují dobrovolně na základě rozhodnutí vlastníka budovy nebo uživatele bytu.

Při navrhování bytového domu se postupuje podle české technické normy ČSN 78 0802 a ČSN 73 0833. V bytovém domě musí být každý byt vybaven zařízením autonomní detekce a signalizace. Toto zařízení musí být umístěno v části bytu vedoucí směrem do únikové cesty (předsíň). Jedná-li se o byt s podlahovou plochou větší než 150 m² a v mezonetových bytech, musí být umístěno další zařízení v jiné vhodné části bytu (patro, podesta nad schodištěm apod.). U větších objektů jako jsou panelové domy a domy s podzemními garážemi je dnes již nařízeno instalovat kompletní systémy požárně bezpečnostních zařízení, zejména EPS, ZOKT a například i evakuační výtahy.

Poznámka detekci požáru je možné řešit dvěmi způsoby:

- a) Autonomní detekcí a signalizací čímž je myšleno bateriový hlásič kouře s vestavěnou sirénou čili hlásiče nejsou napojené na žádnou ústřednu, tudíž v případě požáru bude signalizovat lokálně v daném bytě/ patře. Tyto hlásiče se instalují vždy instalují v části bytu vedoucí směrem do únikové cesty (*předsíň*).
Autonomní bateriový hlásič, siréna je v hlásiči proto, že jednak na požár upozorní lokálně a jednak při zakouření prostoru naviguje utíkající osoby signálem k východu z bytu).
- b) Automatická detekce požáru – jedná se o sofistikovaný systém pro detekci požáru, kde jsou jednotlivé hlásiče, tlačítka připojeny na kruhové linky, sirény jsou propojeny ohni odolným kabelem s odolností 30 minut a v případě vzniku požáru vyhlásí poplach na požárních sirénách instalovaných v objektu a o požáru akusticky informují osoby přítomné v danou chvíli v objektu. Dále je možné celý systém propojit s PCO HZS kde je pak na základě automatického přenosu informace o požáru realizován výjezd HZS.

Z pohledu dlouhodobé investice a vlastností je b) varianta objektivně lepší, protože je hlásič trvale napájený z ústředny se zálohovaným zdrojem, je nepřetržitě dohlížena jeho funkčnost a signál o požáru je možné kromě lokální signalizace i přenášet bezdrátově jako informaci o požáru, například na PCO zásahové služby či HZS. Tyto vlastnosti hlásič na baterie nemá a když například baterie nikdo nevymění, tak je pak instalován úplně zbytečně. To samé platí, když siréna nikoho nevzbudí, tak mu nikdo nepomůže dřív, než půjde kouř a plameny z oken – u drátového hlásiče můžou přijít sousedi zabouchat na dveře a zvonit daleko dřív. Nemluvě o obrovském rozdílu ve spolehlivosti proti planým poplachům.

Provozovatel je povinen, v souladu s vyhl. MV č. 246/2001 Sb. a ČSN 34 2710, provádět zkoušku činnosti při provozu, kontrolu provozuschopnosti a poruchový servis na zařízení elektrické požární signalizace výrobce.

- Zkouška činnosti zařízení (měsíční kontrola)
- Zkouška činnosti zařízení (pololetní kontrola)
- Kontrola provozuschopnosti zařízení (roční revize)

Pokud bude provozovatel postupovat dle výše popsanych pravidel sníží riziko požáru na minimum.

Je dobré si uvědomit, že investovat do bezpečnosti a ochrany Vašeho bytového domu se zcela jistě vyplatí.

Dokonce §15 vyhlášky o požární prevenci stanovuje každé PO provozující činnosti (tedy například i SBD, SVJ ...) stanovit podmínky požární bezpečnosti. Za zmínku stojí zejména následující ustanovení:

§15 odst.3 písm. g) *vyhodnotí potřebné věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení .....*

Výsledkem tohoto vyhodnocení musí být mimo jiné i způsob bezpečného vyhlášení požárního poplachu. A právě systém detekce požáru, výše popsany v tomto dokumentu, je více než vhodným opatřením.

Uvědomte si, že požár ve vašem bytovém domě, (v bytě) může vás nebo vaše sousedy připravit nejen o vaše věci ale také i o život.

Možná zmínka o tom, že v minulých letech, při probíhajících rekonstrukcích bylo v řadě bytových domů odstraněno ovládání odvětrání únikových cest, případně i odstraněny „baterkárny“, které toto odvětrání ovládají. Pokud v objektu toto zařízení není provozuschopné (tedy mimo jiné 1x za rok kontrolované), hrozí v případě požárů a následných případných škod na zdraví, statutárním zástupcům i trestněprávní odpovědnost. A právě instalace výše popsané detekce požárů může současně sloužit i pro ovládání odvětrání a dalších PBZ.

Dalším nešvarem je zamykání vchodových dveří do bytových domů

Zamykání vchodových dveří bytových domů je v poslední době poměrně častý způsob, jak se jejich obyvatelé snaží ochránit svůj majetek, omezit výskyt osob, které by mohly narušovat jejich bydlení, zvláště pokud jejich obyvatelé již mají s krádežemi, přespáváním bezdomovců, rušením nočního klidu a podobnými jevy negativní zkušenosti. K jejich zamezení bývá zamykání vchodových dveří nejjednodušším i relativně efektivním řešením, nicméně je třeba brát v úvahu, že zamčené dveře sice zabrání krádeži, ale také mohou zabránit úniku osob z požárem ohroženého objektu nebo naopak zkomplikovat zásah hasičů.

Podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších změn (dále jen "zákona o PO") jsou právnické osoby (tedy i společenství vlastníků) povinny vytvářet podmínky pro hašení požárů a záchranné práce, které jsou podrobněji specifikovány v § 11 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Zde je v odstavci 3, písm. b) uvedeno, že k provedení evakuace osob, zvířat a materiálu a k provedení záchranných prací musí být trvale volně průchodné komunikační prostory (chodby, schodiště apod.), které jsou součástí únikových cest, tak aby nebyla ohrožena evakuace nebo záchranné práce. Obyvatelé domu by neměli zapomínat na to, že vchodové dveře jsou součástí komunikačního prostoru – únikové cesty a že jejich uzamčením dochází k porušení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o PO s přihlédnutím § 11 odst. 3 písm. b) vyhlášky o požární prevenci. Navíc toto řešení odporuje i dalším předpisům, týkající se požární ochrany. Tato problematika je například řešena i v odst. 2 § 10 vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb ve znění pozdější změny, kde je uvedeno, že otevíratelnost a průchodnost dveří, které se nacházejí na únikové cestě, musí odpovídat českým technickým normám uvedeným v příloze č. 1 části 2. V případě bytového domu se jedná o ČSN 73 0802 PBS – Nevýrobní objekty a 73 0833 PBS – Budovy pro bydlení a ubytování. Například v závazném technickém předpisu ČSN 73 0802 PBS – Nevýrobní objekty je k této problematice uvedeno:

- Únikové cesty musí umožnit bezpečnou a včasnou evakuaci všech osob s požárem ohroženého objektu nebo jeho části na volné prostranství a přístup jednotek do prostorů napadených požárem
- Dveře, jimiž prochází úniková cesta, musí umožňovat snadný a rychlý průchod, zabraňovat zachycení oděvu apod. a svým zajištěním nesmí bránit evakuaci osob ani zásahu požárních jednotek. Dveře na únikových cestách umožňují buď ve směru úniku trvale volný průchod nebo jsou-li opatřeny speciálními bezpečnostními zámky (např. kódovými kartami), musejí být v případě evakuace osob samočinně odblokovány a otevíratelné bez dalších opatření; kódové karty nelze užít u dveří chráněných únikových cest.

Po přečtení výše uvedených předpisů lze sice namítnout, že každý obyvatel domu je vybaven klíči, kterými si může odemknout, a tudíž je zajištěn snadný a rychlý průchod a evakuace je bezpečná, rychlá .... To je ovšem omyl, protože požadavky na evakuaci se vztahují na všechny osoby, které se v objektu nacházejí, např. návštěva, revizní technici, pracovníci údržby. Navíc se nelze spoléhat na to, že klíč budou mít v kritickou chvíli všichni u sebe.

Jaké tedy zvolit řešení, které by bylo přijatelné pro obyvatele domu a zároveň neodporovalo předpisům požární ochrany? Nejjednodušším řešením může být tzv. paniková klika, resp. panikový zámek, jejíž použití ostatně doporučuje také ČSN 73 0833 PBS – Budovy pro bydlení a ubytování, kde je uvedeno, že "východové dveře mohou být průběžně zamčené (např. z důvodu zabránění krádeží v bytech), přičemž se doporučuje z vnitřní strany otevíratelné dveře bez odemčení (např. panikovou kliku)". Jedná se o kování, které vyhoví i čl. 5.5.9 ČSN 73 0810 PBS – Společná ustanovení, kde je uvedeno "Požární uzávěry (jakož i dveře – uzávěry bez požární odolnosti) vyskytující se na únikových cestách musí mít ve směru úniku osob kování, které umožní po vyhlášení poplachu (nebo po jinak vzniklém ohrožení) otevření uzávěru ručně či samočinně (bez užití jakýchkoliv nástrojů), ať již uzávěr je běžně zamčený, zablokovaný či jinak zajištěný proti vloupání apod."